SVOBODA **СВОБОДА**

UKRAINIAN DAILY **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI No. 141. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 27, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ЛИПНЯ 1994. Ч. 141. РІК CI

ІСНУЄ МОЖЛИВІСТЬ ОБ'ЄДНАННЯ ПАРТІЙ

Київ. — „Ідея об'єднання Демократичної Партії України з Українською Республіканською Партією виникла ще на другому з'їзді Демократичної Партії України", — підкреслив в інтерв'ю кореспондентові УНІАР заступник голови ДПУ Валерій Кравченко. Він пояснив, що після останніх президентських виборів ця ідея знайшла підтримку серед членів політичного об'єднання „Україна". Тепер, за словами В. Кравченка, об'єднання „Україна" вирішило створити міжпартійний орган, який проводитиме підготовчу роботу для дальшого об'єднання всіх національно-демократичних сил України.

Разом з тим вивчається і можливість об'єднання Демократичної і Республіканської Партій. Ухвалу з цього питання УРП плянує прийняти на засіданні проводу. ДПУ — на Президії, після того всі питання будуть узгоджені на спільному засіданні проводів двох партій.

В. Кравченко сказав: „На шляху до об'єднання виникає чимало перешкод і кожне питання необхідно вивчати окремо. Але бажання консолідувати сили є і ми будемо працювати".

Сенатори візьмуть участь у святкуваннях у Філядельфії

Філядельфія (М. Борецький). — Тут останньо стало відомим, що обидва сенатори ЗСА з Пенсильванії, А. Спектер і Н. Вофорд, погодилися співочолювати Український громадський комітет в Філядельфії для відзначення третьої річниці відновлення незалежности України, як також заповіли свою участь у тих святкування.

У середу, 24-го серпня, в міській ратуші Філядельфії відбудеться церемонія, під час якої посадник Е. Рендел видасть проклямацію Українсько-Американського Тижня, а міський радний Т. Лонгстрес відчитає резолюцію Міської ради з цієї нагоди. Вони обидва привітають українську громаду з приводу української незалежности. Згадана церемонія відбудеться від год. 12-ої полудня до год. 1-ої по полудні. На цю церемонію громадський комітет запрошує голів українських організації Філядельфії і околиць.

З нагоди річниці української незалежности, заходами українського громадського комітету вже висить над публічною дорогою біля Українсько-Освітньо-Культурного Центру пляКат, на якому написано: „Celebrate With Us — Ukrainian Independence Day — August 24".

Відзначать 3-тю річницю проголошення самостійности України

Ню Йорк. — Український Конгресовий Комітет Америки та Українська Американська Координаційна Рада при співучасті Української Місії при ООН та генерального консуляту України в Ню Йорку влаштовують святковий бенкет з мистецькою програмою з нагоди 3-ої річниці відновлення самостійности України. Банкет відбудеться у середу, 24-го серпня, о год. 6:30 вечора в залі Українського Народного Дому, 140 Друга аве. Замовити столи та купити квитки в ціні 30 дол. від особи можна від 1-го серпня в канцелярях УККА, 203 Друга аве., тел.: (212) 228-6840, або УАКРади, 142 Друга аве., тел.: (212) 505-1765.

ОБРАНО 20 НОВИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

Київ (УНІАР). — Тут у неділю, 24-го липня відбулася друга тура виборів до Верховної Ради України. Через низьку активність виборців, вибори відбулися у 65-ох округах із 112. Обрано 20 народних депутатів України. Вибори не відбулися у 47 виборчих округах, з них 18 округ у Києві, 6 - у Криму, 3 — в Київській та Харківській областях, по 2 у Сумській, Дніпропетровській та в м. Севастополі і по 1 — в 11-ох областях.

Остаточні підсумки Центральна виборча комісія повідомить 28-го липня, а чергові вибори плянується призначити на осінь, оскільки ще треба вибрати 93 депутати.

У Сумській області вибори не відбулися через низьку активність виборців; у Харківській — переміг академік, директор Науково-дослідного інституту „Монокристал" Володимир Семиноженко; у Житомирській — обрано голову колгоспу Сергія Мельника та завідуючого фінансовим управлінням обласної державної адміністрації Івана Кострубу; у Донецькій — обрано прокурора области Генадія Васильєва, генерального директора Макіївського металюрґійного комбінату Віктора Шевченка, першого заступника голови Державного комітету вугільної промисловости України Станіслава Янка і першого заступника міністра внутрішніх справ України Валентина Недригайла — таким чином, у Донецькій области вибори відбулися в усіх чотирьох округах. Із 3-ох округ у Львівській области вибори відбулися у двох: обрано колишнього міністра в справах національностей і міграції Олександра Ємця. На Дніпропетровщині, де напередодні виборів побував Л. Кучма, вибори відбулися у 13-ох виборчих округах, обрано нових депутатів України у пятьох: начальника управління соціяльного захисту обласної держадміністрації Петра Овчаренка, генерального директора заводу „Дніпрошина" Вячеслава Тютіна, голову Обласної Ради Павла Лазаренка, першого заступника міністра зовнішньоекономічних зв'язків України Віктора Гладуша, заступника міністра енерґетики та електрифікації України Івана Магду. На Полтавщині вибори відбулися в усіх п'ятьох округах, проте жоден з кандидатів не набрав потрібної кількости голосів. В Одеській области у чотирьох округах вибори відбулися, обрано заступника міністра транспорту України, директора департаменту морського і річкового транспорту Юрія Круха, у решті округ ніхто не дістав необхідного числа голосів. На Черкащині депутата України обрано лише в одній із п'ятьох округ — колишнього голову правління Національного Банку України Вадима Гетьмана.

ТЕРНОПІЛЬ. Тут відбулася нарада-семінар для керівників усіх обласних управлінь. Нарада організована українським Міністерством соціяльного захисту громадян з метою вивчення досвіду тернопільчан в питаннях захисту населення. Особливу увагу учасники семінару зосередили на поліпшенні обслуговування одиноких людей похилого віку та на удосконаленні праці будинків-інтернатів.

УКРАЇНСЬКІ КОМУНІСТИ СТАВЛЯТЬ СВОЇ ВИМОГИ

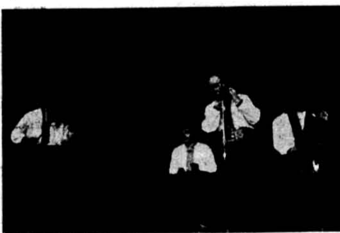
Дніпропетровське (УНІАР). — Тут у п'ятницю, 22-го липня, оприлюднено заяву обласного комітету Комуністичної Партії України. Як сказано в заяві, комуністи Дніпропетровщини сподіваються, що новообраний Президент України будуватиме соціялістичне суспільство.

Автори заяви позитивно оцінюють окремі положення президентської програми Л. Кучми і готові надати йому підтримку у боротьбі зі злочинністю та корупцією, відновленні працездатности підприємств і здійсненні інтеґрації з іншими країнами колишнього СССР.

Але, пишуть далі автори заяви, якщо Президент проводитиме приватизацію державної власности та приватизацію землі і підтримуватиме „спекулятивний, приватбранківський кримінальний капітал", то комуністи виступлять проти цих заходів виконавчої влади.

Український фестиваль в Ню Джерзі відзначив своє 20-ліття

Голмдел, Н.Дж. (Г. Колесса). — Український фестиваль в Ґарден Стейт Артс Сентер традиційно приваблює багатьох як місце зустрічей, імпрез та відпочинку. Так було і цього року на ювілейному, двадцятому з черги фестивалі. Різноманітність імпрез дозволила кожному вибрати для себе те, що цікавить — чи мистецькі імпрези, які проходили під відкритим небом і на сцену амфітеатру, чи спортові змагання, чи зайняття для дітей в Дитячому куточку або відвідання виставок - продажі мистецьких речей.

Виступає „Черес"

Та найбільша увага приділяється головному тригодинному концертові на сцені амфітеатру, для участи в якому вибирається фолкьорні, вокально-інструментальні, хорові та акторські мистецькі одиниці, серед яких часто знайомимося з новими іменами. Особливістю цієї імпрези є спровадження цікавих мистців з України.

За традицією, концерт відкрила вітальним словом голова Фестивального комітету Оксана Кордуба. Відзначаючи ювілей фестивалю, вона сказала: „За останні 20 років ми, українці, пережили багато зворушливих подій — чи то катастрофу в Чорнобилі, чи проголошення самостійности України. Ми висловлювали свої почуття на фестивалі нашим мистецтвом — музикою, танцем, співом. Нехай наступних 20 років Український фестиваль продовжує поширення багатства нашої спадщини, заохочує нашу молодь до збереження і плекання нашої культури, мови і традицій, щоб як частина багатокультурної Америки, що розвивається, ми назавжди затримали українську ідентичність".

Старанно обдумана і виготовлена фестивальна брошура включала, між іншим, копію проклямації губернатора стейту Ню Джерзі К. Тодд Вітман про проголошення 18-го червня Днем Фестивалю української спадщини, а також — коротку історію України.

Концерт на сцені амфітеатру (відповідальна — Ліда Гаврилюк) за традицією представив слухачам не тільки мистецькі сили української діяспори, але й виконавців з України. Темпераментні виступи ансамблів „Вогонь" з Едмонтону, Канада, та „Волошки" з Філядельфії змінилися виступами гумориста з Канади Ростислава Василенка; звучали нові пісні вокально-інструментального ансамблю „Фата Морґана", які увійшли до останнього альбому групи під назвою „Кобзар" (цей виступ був присвячений 180-ій річниці від дня народження Тараса Шевченка), а інструментальний гурт „Черес" переніс нас у рідні Карпати. Особливим гостем програми був відомий співак і композитор в жанрі легкої музики, соліст

(Закінчення на стор. 3)

ХРАМОВЕ СВЯТО СВ. ВОЛОДИМИРА В С. БАВНД БРУКУ

Савт Бавнд Брук, Н.Дж. — Українська православна катедра св. кн. Володимира, 160 захід 82-га вул. в Ню Йорку, влаштовує річне храмове свято Св.кн. Володимира на Українському селі в Савт Бавнд Бруку, яке відбудеться у неділю, 31-го липня. Торжественну літургію очолить Владика Антоній, Архиепископ Нюйоркський і Вашінґтонський, в сослуженні навколишнього духовенства. Початок Служби Божої — о год. 10:30 ранку. Після Богослуження — святковий обід на площі коло церкви.

Латвія прийняла закон про громадянство

Рига, Латвія. — На надзвичайному засіданні латвійського парляменту його депутати повторно розглянули і затвердили закон про громадянство, внісши у нього деякі поправки. В новому варіянті більш чітко окреслено категорію осіб, які матимуть право претендувати на одержання громадянства. Такого права позбавляється людей, які після 13-го січня 1991 року брали участь у діяльності антилатвійських організацій — Інтернаціонального фронту, Комітету порятунку, Союзу совєтських ветеранів та інших, а також особи, що належали до правлячої комуністичної верхівки та репресивних і розвідувальних совєтських органів.

У затвердженому варіянті закону головна умова одержання громадянства залишилася незмінною — це обов'язкове знання латвійської мови. Тим часом у республіці на півтора мільйона латвійців припадає 700,000 так званого „русскоязичного населєнія", яке звикло чутися тут вищою, панівною верствою і не могло навіть припустити, що колись втратить це становище й буде змушене вивчати мову дійсного господаря цієї землі.

У першій редакції закону декілька статтей були „затвердими" — відповідно до них процес натуралізації тих 700,000 росіян мав розтягнутися на 50 років. Ця обставина спричинила досить гостру критику з боку західних експертів у ділянці прав людини. Щодо затвердженої редакції, то президент Латвії Ґунтіс Ульманіс висловився про неї в тому сенсі, що „закон не ґарантує громадянства, а лише дає шанс дістати його". За прийнятий варіянт з поправками, рекомендованими юридичною комісією і комісією в питаннях прав людини парляменту, проголосувало 48 депутатів, проти — 21, четверо утрималися.

Новий закон передбачає початок натуралізації нелитовців в 1996 році, а не в 2000, як це пропонувалося раніше. Процес цей відбуватиметься поступово, етапами. Прохання претендентів на латвійське громадянство розглядатимуться протягом року з часу реєстрації документів, точний порядок буде визначений спеціяльними актами уряду.

ВТІКАЧІ З РУАНДИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДОМІВ

Ґома, Заїр. — Тут поблизу цієї пограничної місцевости між Заїром і Руандою у наслідок жорстокої громадянської війни в Руанді, створився табір втікачів. У ньому втікачі сподівалися найти допомогу та притулок, щоб перебути жахіття братовбивчої війни. Замість того попали у ще жахливіше пекло, як те від котрого втікали — там смерть жорстока і несподівана, а тут повільна загибель від голоду та холери. Допомога, на яку спромоглися доброчинні організації деяких країн на заклик Організації Об'єднаних Націй, виявилася мінімальною. Найпершими жертвами нещасть, як буває, стали ті, що є найменш відпорні — старці та діти, які сотнями почали вмирати кожного дня.

Коли ж модерна техніка телевізійних екранів принесла цю трагедію руандських втікачів у кожну хату, світова громадськість стрепенулась і заразом зжахнулась на свою байдужість. Почала надходити допомога. Тим часом у згаданому таборі втікачів вже померло 14,000 осіб і місцеві власті з працівниками доброчинних організацій почали копати нові спільні могили та палити деякі тіла, щоб припинити розповсюдження холери.

У неділю, 24-го липня, вирішивши, що можливість несподіваної смерти є кращою за смерть в муках у таборах втікачів від голоду та холери, люди почали повільно повертатися до своїх домівок у зруйнованій Руанді. Реймонд Вілкінсон, речник Департаменту допомоги ООН, після двох днів повільного але постійного виходу руандських втікачів з таборів у Заїрі, сказав, що „може тепер ми будемо в силі бодай частинно охопити цю трагічну ситуацію". Крім того почала надходити потрібна допомога харчів, ліків та інших конечних речей. Ізраїль прислав відділ війська, який поставив тимчасову лікарню на 150 ліжок з операційним відділом включно, ЗСА доставили приладдя для очищування 87,000 галонів води денно та ліки для затримки розповсюдження холери.

У СВІТІ

В ТАБОРІ РУАНДІЙСЬКИХ втікачів на території Заїру спалахнула епідемія холери. Сотні трупів лежать вздовж доріг довкола прикордонного міста Ґома. Жертвами епідемії можуть стати до 10,000 руандійців, які знайшли притулок в цьому таборі, рятуючись від жахів громадянської війни у своїй батьківщині. Кількість втікачів з Руанди у ці дні вже перевищила мільйон осіб. Однак у цьому таборі люди мешкають в умовах кричущої антисанітарії. Агентство Ассошіейтед Пресс повідомляє, що в останні дні в околицях Ґома трупи жертв холери присипають хльорком і тракторами зсувають у рови.

ПОНАД 200 КІЛОГРАМІВ наркотичної сировини виявили правоохоронні органи України в Донецькому під час першого етапу маштабної операції під назвою „Ельбрус", спрямованої на боротьбу з контрабандою наркотиків і зброї. В операції, крім міліції, брали участь формації Національної Ґвардії і армії. Спостерігачі підкреслюють, що в Донбасі існує дуже напружена криміналістична ситуація, зумовлена великою мірою тим, що сюди в останні тижні наїхало повно злочинців з Російської Федерації.

У СМУЗІ ГАЗИ І В ГЕБРОНІ на західньому березі Йордану відбулися нові сутички палестинців з ізраїльськими вояками. На цей раз палестинська поліція також змушена була протистояти палестинським екстремістам. Після того, як ізраїльтяни відкрили прохід в Ереці для палестинців, що працюють в Ізраїлі, почалася демонстрація, очолена активістами палестинської екстремістської організації ГАМАС, яка продовжує виступати проти мирного палестинсько-ізраїльського договору. Учасники демонстрації висловлювали своє вдоволення з приводу терористичних акцій в Арґентині і Панамі. Відтак почалися сутички. Бойовики з „Ісламського джигаду" поранили ізраїльського вояка, ізраїльтяни застосували зброю і застрілили одного палестинця. У Геброні сутички сталися після того, як невідомі терористи привели в дію чотири вибухові пристрої.

ПІДПІЛЬНА ТЕРОРИСТИЧНА група „Воїни Аллаха" взяла на себе відповідальність за знищення будинку двох найголовніших жидівських організацій в Буенос-Айресі, арґентинській столиці. Письмову заяву „Воїнів Аллаха" оприлюднено в південно-ливанському місті Сайді. В тексті заяви, писаної по-арабськи, підкреслюється: „Відтепер у всіх країнах діятимуть групи великомучеників за справу Аллаха, щоб протистояти розповсюдженню сіонізму у світі. Акції, здійснені в Арґентині і Панамі, підтверджують це".

ПРЕЗИДЕНТ РОСІЇ БОРІС ЄЛЬЦИН, який є також верховним головнокомандуючим російських збройних сил, віддав наказ припинити виведення російських військ з Естонії. Перед цим наказом в Росію відійшов один військовий ешелон, однак другий вернувся в Естонію вже з дороги. Президент Б. Єльцин, пояснюючи перед журналістами становище Росії в цьому питанні, сказав, що „Росія не збирається виводити свої війська, поки Естонія не узгіднить своє законодавство з міжнародніми правними нормами". Тим часом всі найбільш авторитетні експерти-правники Заходу не знаходять жодної підстави для звинувачення естонців у порушенні прав і свобод людини.

ГЛАВИ ДЕРЖАВ та урядів Европейського союзу на своєму надзвичайному засіданні обрали головою ЕС прем'єр-міністра Люксембургу Жака Сантера. Дотепер він був членом та віцепрезидентом Европейського парляменту, п'ять років — міністром фінансів і десять років — прем'єром Люксембургу. Він зарекомендував себе з найкращого боку під час переговорів щодо Єдиного европейського акту (1985 рік) та на заключному етапі Мавстріхтського процесу (1991 рік).

В АМЕРИЦІ

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона вже на днях хоче вирішити чи доцільним є в Сомалії тримати американцям 20 дипломатів та 58-членний відділ морської піхоти для їхньої охорони. Офіційно ЗСА свої миротворчі та гуманітарні функції закінчили у березні 1994 року, але 20 дипломатів залишено для допомоги миротворних військ Організації Об'єднаних Націй.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ СУДДЯ Федерального окружного суду Сузен Райт сказала, що візьме до уваги докази дорадників президента Билла Клінтона, щоб надати йому імунітет проти судових позовів під час його урядування. Тут, ідеться про судове оскарження у небажаних залицяннях Б. Клінтона, тодішнього губернатора стейту Аркенсо в сторону Полі Джовнс. Суддя С. Райт дала змогу адвокатам Президента до 10-го серпня представити до її розгляду арґументацію в цій справі. Справу імунітету суддя уважає першочерговою, бо в 1982 році Верховний суд ЗСА надав імунітет тодішньому президентові Ричардові Ніксонові, вирішивши, що судові оскарження у справах особистих пошкоджень можуть відтягати увагу президента від його обов'язків на шкоду держави.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРПОРАЦІЇ поширюють свої дії за кордоном і цим знову спонукують нові дискусії на тему втрати через це місць праці в ЗСА. Не зважаючи на послаблення доляра та зменшення коштів виробництва, експорт американських виробів не росте таким швидким темпом, як американські інвестиції за кордоном, зокрема в країнах Азії та Европи. Експерти твердять, що коли ЗСА хочуть відігравати важливу ролу у світовій торгівлі, то треба свої вироби продукувати у багатьох країнах світу, а не обмежуватися виключно до експортування своїх вибробів. Одначе все зводиться до одного — втрати робочих місць у ЗСА, що викликає те саме питання — чому давати працю і заробіток чужим, а не своїм?

НОВИМ АМБАСАДОРОМ РОСІЇ до ЗСА президент Боріс Єльцин призначив Юлія Воронцова, який досі займав пост представника Росії до Організації Об'єднаних Націй. Ю. Воронцов, 64-річний професійний дипломат, уважається одним із головних дорадників президента Б. Єльцина у справах закордонної політики. Він прийде на місце Владіміра Лукіна, який мусів покинути амбасадорський пост, бо минулого грудня був обраний депутатом до російського парляменту. Ю. Воронцов раніше був амбасадором у Франції, Індії та Афганістані, де він мав нагляд над виведенням совєтських військ у 1988 і 1989 роках.

НА ЗАРЯДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА Билла Клінтона у неділю, 24-го липня, після голосної критики ЗСА світовою громадськістю, американські військові літаки повезли до Заїру перші транспорти харчової, медичної та іншої конечної допомоги втікачам з Руанди. Одначе ці перші спроби конечної допомоги не були надто добре опрацьованими, бо велика кількість з них не попала до призначених пунктів, а та що потрапила, не могла бути доставлена до таборів втікачів. Представники світових допомогових організацій уважають цю першу спробу допомоги ЗСА зовсім невдалою, тому звернулися з проханням, щоб доставили їм приладдя для очищення води, якої так конечно потребують втікачі.

ДЕПАРТАМЕНТ ЮСТИЦІЇ у своєму звіті в неділю, 24-го липня, стверджує, що кожний один із шістьох вчинених жорстоких злочинів у ЗСА є доконаний на терені місць праці злочинців. Лоренс Ґрінберґ, діючий голова бюра кримінальної статистики, каже, що понад мільйон жорстоких злочинств кожного року в ЗСА мають місце на території місць праці, з того 10 відсотків за допомогою ручної зброї. Це включає вісім відсотків насильств, сім відсотків грабунків та 16 відсотків нападів. Крім того кожного року в країні скоюється два мільйони особистих грабунків і 200,000 крадіжей авт в часі коли люди працюють.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274 6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302

Svoboda (201) 434 0237 UNA (201) 451 2200

Бюро УНС у Вашінгтоні
(202) 347 UNAW (202) 347 8631 (факс)

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Tel (201) 434 0237 (201) 434 0807 (201) 434 3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Передплата на рік $55.00 на півроку $32.00 на 3 місяці $17.00
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Кому і яка допомога?

У щорічному бюджеті фігурує рубрика допомоги закордонові. Відколи настав Ізраїль як незалежна держава, він завжди стояв на першому місці цієї допомоги. Близький Схід перестав вже бути потенціяльною „бочкою пороху", яка в кожній хвилині може вибухнути.

За популярним довідником з 1993 року, в 1991 році Ізраїль отримав понад два більйони долярів. На наступний рік Сенат ЗСА затвердив загальну суму допомоги закордонові 13.7 більйона долярів, з чого Ізраїль дістане знов 3 біл. долярів. У бюджеті на наступний рік уперше появиться рубрика допомоги колишнім країнам Совєтського Союзу. Загальна сума допомоги колишнім членським країнам СССР становить 839 міл. дол. Скільки з тієї суми отримає Росія — не оприлюднено. Україна має дістати 150 міл. дол. Цікаво, що вперше говориться про призначення 30 міл. дол. на вишкіл поліції із спеціяльною місією поборювати злочинство. Згадується при цьому ФБІ — невідомо хто отримає тих 30 міл. „Свобода" з 19-го липня подала ці інформації проголошень офіційними чинниками. Виходить, що члени Бюджетної комісії у Палаті Репрезентантів та в Сенаті знали про теперішні розбої у Східній Европі, особливо і на першому місці в Росії.

Якщо закордонна допомога від Америки була б узгіднена з існуючою міжнародною ситуацією та відповідною політикою Державного департаменту, то американський Уряд і Конґрес мусіли б рахуватися із зростом імперіялістичних апетитів Росії та відповідно підтримувати ті держави на сході Европи, які тому імперіялізмові протиставилися б. Коли цього нема, то це ще один доказ, що теперішній Уряд Америки й його Державний департамент не тримають пальця на живчику східньоевропейської ситуації. Переведена недавно конференція „великої сімки" в Неаполі була краще зорієнтована й передбачувала допомогу Україні, на яких 4 біл. дол. для санування економіки в Україні, головно шляхом приватизації великих підприємств. Трудно передбачити чи і як поставиться до цієї справи Леонід Кучма. Пригадуємо, що за його урядування як прем'єра, Кучма був за приватизацію малих підприємств, але з виключенням великих фабрик і все ще існуючої заборони купна землі. Україна не є бідною, але на превеликий жаль її маєтки розкрадають, за термінологією Кучми „мафіози". Ставши прем'єром, він обіцяв боротьбу проти них. Цікаво чи тепер він переведе цю боротьбу, яка необхідна, щоб здобути капітал потрібний, як фундамент все ще незаведеної національної валюти. Це загально відома тайна, що директори великих фабрик та інші, делікатно кажучи, спекулянти вивезли вже з України масу різного товару, але отримані гроші примістили в західніх банках на власних рахунках. Така процедура не може вічно повторюватися. Якщо має зберегтися держава із збалансованим бюджетом, власною валютою та нормальною торгівлею із закордоном. Все це залежить від новообраного Президента і Верховної Ради, які покищо в цій справі не висловилися.

Теперішній карбованець, насправді купон, не має ніякої міжнародної вартости й паде буквально щоденно у відношенні до російського рубля, з яким колись був нарівні. Леонід Кравчук, знаменитий репрезентант української держави перед зовнішнім світом, занедбав боротьбу проти мафії й не переборов аномалії, що між платнями службовиків і робітників та існуючими цінами існують широко розхилені ножиці. Можливо, що Леонід Кучма, технократ і прагматист, переборе це лихо не словами, а ділами, спонукавши також теперішню Верховну Раду до проголошення відповідних законів.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Німеччини Клявс Кінкель, виступаючи в парляментарних дебатах з приводу участи німецьких вояків в міжнародних операціях під еґідою ООН, заявив, що уряд країни буде „обережно ставитися до такої участи і берегтиме німецьких військовиків". Водночас К. Кінкель запевнив, що участь бундесверу в миротворчих операціях не приведе до мілітарної зовнішньої політики Німеччини і щось більшого — відтепер ця політика „відповідатиме світовим стандартам у ділянці безпеки".

Ярослав Гайвас

НЕВІДХИЛЬНА ПОТРЕБА

I

Вислід загальних виборів в Україні — парляментарних, обласних та інших рад, накінець Президента України — заскочили всіх громадян української держави. Навіть тих, які з тих виборів так багато скористали. Не було багато таких, які передбачували б аж таку виборчу катастрофу. Силові відносини не були надто корисні для національного бльоку, але цього було замало для такої катастрофи. На те мусіло зложитися більше причин, а серед них насамперед політична й так тично-оперативна незрілість керівництва того сумішу партій, груп і людей, які силою факту, а не завдяки відповідним заходам, стали частинами цього бльоку.

Програли ми не лише з тієї простої причини, що мали замало голосів, але щоб соромно програти треба було ще й інших співчинників. Одначе з приводу таких жалюгідних вислідів тих виборів, нічого концентрувати увагу на шуканні винних. Бо це могло б зіпхати нас ще в гірше положення. Крім того тих винних стільки, що треба було б радше пошукати невинних, яких обмаль. Зате є життєва фундаментальна й невідхильна потреба, потреба суворої, справедливої, спрямованої тільки на добро справи, критики та самокритики, а на тому матеріялі аналізи політичних цілей, операцій, метод, взагалі діяльности, головно значніших груп і партій, партій, які мали якісь більші цілі та амбіції у виборах. Без того дальша діяльність тих партій буде відірвана від життя, буде виладовуватися в декляраціях і теоретичних плянах, які матимуть малий або взагалі не матимуть впливу на життя. Без того тяжко буде національно-демократичним силам з успіхом брати участь у майбутніх виборах, а тим більше перемагати. Не йдеться бо про дотеперішні вибори. Які б болючі вони не були, вони за нами. Ми мусимо йти вперед. Ми мусимо виелімінувати все недоцільне й шкідливе, увесь непотріб, якого так багато. Критику й аналізу, стверджування реальних, на фактах опертих висновків, треба буде робити направду об'єктивно, як кажуть, „сіне іра ет студіо". Хочемо ми цього, чи ні, це мусить бути щось в роді вівісекції не лише на своїх противниках і приятелях, але насамперед на собі самому і своїх учинках. І треба з того всього вчитися. Наука буде тверда і болюча, у її висліді прийдеться неодній так званій партії припинити свою діяльність, хто ж бо потребує тридцять, чи кілька там таких безвиглядних на якісь успіхи політичних чинників. Треба вчитися та навчитися і робити ту роботу, до якої хтось спосібний. Кому наука, кому політика, кому технічна, а кому фізична робота. В здоровому суспільстві, а таке мусимо збудувати в Україні, більше потрібно шевців та кравців, добрих кухарів та кожем'яків, як канцелярійних робітників, а тим більше політиків. І ті кравці та шевці, якщо вони добрі, вони краще живуть, ліпше дбають про свої родини, корисніші своїм сусідам і взагалі суспільству і мають більше признання та пошану серед них, як ті, що пересувають потрібні й непотрібні папери. Політика — це не азиль для всіх.

При цій нагоді треба сказати слово чи два про діяспору. А діяспора не може вірити на гарне слово комівояжерам з України. Всі бо вони майже без вийнятку говорять гарно. Але вже у часі свого першого перебування в Америці, Володимир Яворівський, який знає життя і людей, повторяв на своїх публічних виступах: не забувайте, що ті, хто приїжджає до вас, говорить вам сентенції, які вам до смаку... І ми в діяспорі переконалися в правдивості тих слів і мусимо витягнути з того для себе науку. Потреби українського народу і української людини в Україні величезні і будуть вони зростати покищо і кожен наш шеляг, що йде туди, мусить працювати важко, служити загальним інтересам, а не особистим потребам, а ще більше не тим, що влаштовують у Києві „репрезентаційні новорічні бенкети" з вступами по 500 долярів від особи. Очевидно, ми не сміємо такими фактами зражуватися; їх і їхніх авторів треба поборювати, засуджувати, відкидати. Ми знаємо, що положення в Україні важке, ми знаємо, що ми допомагати мусимо, бо як не ми, то хто? Але заки дати гріш, провірмо, чи він буде працювати в Україні на загальне добро і чи є ґарантія на те!

Продовження буде.

Роман С. Голіят

Р. ПОПАДЮК ПРО СУЧАСНУ УКРАЇНУ

II

Дійсно, ціла внутрішня політична ситуація України позначується делікатною зрівноваженою дією з конкуруючими силами, які випереджують короткотермінові проблеми, а це веде до інерції і затримки.

Р. Попадюк згадує про непорозуміння на церковному відтинку між православними і католиками, проблеми українізації, а це все перешкоджає проводові у їхніх децизіях. Крім того, там існують великі соціяльні сили, які підтримують сучасну економічну інерцію. Україна, як колишня комуністична держава, має також випрацьовану забезпеченеву систему, включно з медичною, шкільництвом і забезпеченням праці. Населення в загальному, незалежно від впливу консервативних сил, підтримує і захищає сучасну економічну й соціяльну структуру. Саме тому Уряд не поспішає до швидких економічних реформ, які привели б до політичного безладдя.

Деякі економічні реформи зроблені, одначе мало. Нині 2 відсотки економіки України є в приватних руках. Недавній закон ухвалив приватизацію збільшити до 28 відсотків до кінця 1993 року. Дивлячись на попередні дії, це може бути оптимістична мета.

27-го березня вибори до 450-членного однопалатного парляменту могли послужити як „політична революція", або як зворотний пункт для України. Старий парлямент, вибраний у березні 1990 року, віддзеркалював силу старої номенклятури. На нещастя, українські голосуючі подолали не тільки свої власні політичні і соціяльні заборони, але також продовжують силу попереднього комуністичного апарату і виборче право, яке допомагає тим, що є при владі. Українські голосуючі, крім активної участи у виборах, не зуміли післати ясне і вирішальне повідомлення для напрямку України.

Із 339 депутатів, консервативне угрупування — комуністи, соціялісти і аграрники, як союзник — вийшло як найсильніший партійний бльок, захопивши велику більшість. Незалежні дістали 50 відсотків місць, а реформатори і націоналісти всякого покрою — решту. Добір 113 незаповнених місць доповняться під час нових виборів 24-го липня ц. р., незважаючи на це, що вже є доволі депутатів до нового парляменту.

Багато незалежних є директорами підприємств, які напевне поєднаються з консервативними депутатами і підсилять останню опозицію до економічних реформ, підтримуючи економічний зв'язок з Росією. Як результат, можна сподіватися підтримки членів не тільки консерватистів, але й для реформаторів і націоналістів, як парлямент усталиться і політичні союзи оформляться.

Виглядає, що новий парлямент буде продовжувати надалі політичну й економічну бездіяльність країни. Під час останніх виборів у Східній Україні й Криму, де живе більшість росіян, голосуючі підтримували економічні зв'язки з Росією, а це породжує поділ між Західньою Україною і Східньою.

Остання совєтська статистика вказує, що у 1987 р. торгівля з Росією становила 60 відсотків загальної торгівлі України. Енерґетика України потребує оливи і ґазу; 70 відсотків натурального ґазу для України йде з Росії. Саме це є важке питання української проблеми — її безпеки і українсько-російських відносин. Як ці стосунки розвинуться, це буде мати вплив на стабільність Европи.

Україна розташована на перехресті — між Европою і Азією, не захищена природними кордонами й обдарована родючою землею. Історично, вона була ціллю агресій, або частиною завоювань імперій і колоніяльним переслідуванням. Ніяка з окупацій не спряла розвиткові України. В дійсності, вони намагалися знищити українську ідентичність, забороняючи вживання української мови. Совєти влаштували примусову еміґрацію на Сибір і заплянували штучний голодомор у 1933 році. На підставі історичного минулого, турботи України відносно намірів Росії є зрозумілими.

Але там є й інша справа. Україна, затиснута з усіх сторін, історично думала затримати свою безпеку, нав'язувала зв'язки зі зовнішніми силами, бо ж вона ніколи не мала внутрішнього досвіду чи середників втримати свою власну безпеку.

Автор згадує про чорнобильську катастрофу і про переговори Кравчука з Єльцином у справі розподілу Чорноморської фльоти.

Сучасна Адміністрація ЗСА працює з Україною, заспокоюючи її відносно безпеки. 14-го січня у тристоронній церемонії президент ЗСА Билл Клінтон, президент України Леонід Кравчук і президент Росії Боріс Єльцин підписали договір, в якому Україна зобов'язалася віддати нуклеарну зброю, а ЗСА і Росія зобов'язалися запевнити Україні безпеку. Ці запевнення включають обіцянку не вживати нуклеарну зброю, за винятком власної оборони, а також не вживати економічного насильства. Ці зобов'язання ввійдуть в дію, коли Старт-1 ввійде в силу й Україна буде партнером Договору про нуклеарне непоширення (НПТ). Український парлямент зніс застереження, голосуючи в листопаді 1993 року відносно договору Старт, але відклав рішення відносно НПТ. Україна завжди буде уважати на свою безпеку, слідкуючи за проявами Москви, бо це важливіше від зобов'язань, які вона отримала. У цьому відношенні Україна продовжує зобов'язання до нуклеарного роззброєння, що має бути корисним для економічного розвитку країни.

(Закінчення на стор. 3)

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

Хлопчикові, з веснянками на носику...

Я не буду накреслювати точних років, у рамах яких розмальована моя картина. Вдумливий читач сам поставить малюнкові свою здогадливу дату. Для облегшення загадки, розмалюю акварелями деякі помітніші деталі.

Околиця Ліндлі у Філядельфії була тоді окрасою міста. Коли ви хотіли похвалитися своєю новою хатою, яка, замість віхи, все ще чепурилась багаторічним мортґеджом, ви провадили свого гостя спацерком навіть пізно, вночі. Чепурність розлогих дерев, крислатих лип, а то й кучерявих кленів, тіней яких ніхто тоді не боявся, конкурували навіть з красою Єлізейських Піль, хоч, поправді, фаетонів ані повозів з елеґантними дамами тоді на Ліндлі не було. Всі оті дами сиділи рядочком у Перфект фото, кореґували акуратність кумедних не раз фотознімків, а з булавою над ними стояла тоді пані Туся.

Високо, на горбочку, д-р Тетяна Цісик рвала й латала плохенькі скитальські зуби. Отак і мені, сердешній, вилупила золоту старокрайову корону, сказавши при цьому: „Будуть з вас американці сміятися, тут ніхто не виблискує золотом". Імплянтів тоді ще не було. Болю не пам'ятаю.

По „Єлізейських Полях" походжав іноді добрячий д-р Володимир Ґалан. Однією рукою він брав, а другою роздавав потребуючим. Справжній образ св. Миколая.

Тут теж мов мавка, вигулькувала часом перша лейді Філядельфії Олена Лотоцька, красна пані, струнка й пишна, мов соняшник, із золотими косицями. Вслід за нею крокувала частенько чепурна бабця Михайлина Чайковська, „філядельфійська інституція", з разочками дрібних перел і з ковточками, теж із перел, та ще й з „льочком" на достойному гладкому чолі. Бабцю усі поважали і слухали її добрих порад.

Тепер, коли писати про хлопчика, пригадаю дитячий садочок, отих дрібненьких „куряток", що їх водила вколо себе віддана вчителька пані Синейко. У ті часи діти були дітьми — слухняні, добрі, миролюбні, щебатали рідною мовою, яку пособляв рідний дім. Діти ковтали казку, мов ласощі, прокидалися пташками, білками, квітами, а пані Синейко горнула до себе оту дріботу, вичаровувала (з уяви) дитячий скромний спектакль з віршами, танцями й піснями. До тих „театральних видовищ" і я часом, на бажання учительки, прикладала свої, буцім то „режисерські" руки. Які ж то були незабутні часи!

Бували дні, коли до садочка заходила гарненька пані, тримаючи за ручку хлопчину з дрібненькими веснянками на носику. Він був уже не малюк, але ще й не підліток, тяготів до садка і весь поринав у казковий, дитячий світ. Я пам'ятаю личко, його очі-мигдалі, такі допитливі й цікаві до всього. Хлопчина відрізнявся від інших дітей. Він привертав увагу своєю зрілістю, серйозністю, спокоєм, він був до всього цікавий. „Що з нього виросте колись?" — находили на мене думки. І ось у „Свободі" я прочитала допис „Прощання о. Романа Мірчука у Байоні" у зв'язку з від'їздом на працю в Україну.

Щасливої Вам путі, отче Романе, хлопчино з веснянками на носику!

Катерина Квітчаста

Понад річкою вітер

Понад річкою вітер збудував собі хату.
Стіни пахнуть лозою, небом — вмощений дах.
Він живе в цій оселі, як господар багатий —
поряд берег і луки, поряд хлюпа вода.

А запрагне гривастий у гаю пошуміти —
перегоном по луках, по шовковій траві —
і уже через мить він розгойдує віти,
чиста крапля виблискує в синій брові.

Потім знов поверта і купається в річці,
хвильку вхопить на руки і до неба несе.
А вона все сміється, а вона все іскриться,
у високім чутті забуває про все.

От би хвилькою стати мені на хвилину —
дужі руки відчути, висоту почуття.
І куди це роки мої линуть неспинно.
Я зову їх назад,
а вони все летять...

Хай летять у життя, аби крила не терпли,
і завеснений гай виколихував шум,
аби день усміхався привітно і тепло.
Для польоту я в річки вітрів попрошу.

Володимир Романюк

НЕ ТІЛЬКИ ПРО МОВУ АНГЛІЙСЬКУ...

I

Яремі Андрієві Бачинському лише 22 роки, але встиг у житті вже чимало. Член Пласту, юнацький виховник у станиці Ню Йорк, учасник Студії Мистецького Слова під керівництвом Лідії Крушельницької, Ярема закінчив бакалавреат Нюйоркського університету в ділянках історії та германістики, навчав історію України в школі українознавства ОУА „Самопоміч" у Ню Йорку. Тепер студіює право в Нюйоркській правничій школі, співпрацює в редакції англомовного „Українського Тижневика". Можна тільки подивуватися, як цей юнак все те встигає...

Цьогорічний червень став для Яреми ще одним — і неабияким — іспитом: Український Народний Союз і Т-во „Просвіта" виявили йому велике довір'я, включили до вже, виглядає, традиційної програми навчання англійської мови слухачів тих курсів в Україні. Харківщина, звідки оце нещодавно повернувся наймолодший, мабуть, з педагогів-добровольців, — реґіон особливий. Тим цікавіше було почути розповідь молодого вчителя про його там перебування.

На відміну від моїх попередніх зустрічей в Україні у 1992—93 роках з представниками вчительського корпусу з Америки С. Мусієм та М. Олинець, нинішня не несла в собі форми інтерв'ю. Скоріше то була невимушена та відверта розмова з участю працівників УНС, ред. „Свободи" Христини Ференцевич і автора цих рядків.

— Де ти мав більшу сатисфакцію, як учитель: тут, в Америці, чи там, в Україні? — було перше запитання, на яке Ярема, не вагаючись, відповів:

— Там. Чому? А тому, що там, в Україні, учні справді хочуть навчатися. Вчитися бажали люди різного віку і рівня підготовки. За вийнятком, щоправда, кількох осіб — так званих твердих росіян, що відразу відійшли, коли я попередив, що вияснюватиму предмет лише по-українськи, якщо в англійській мові у нас щось не складеться...

Навчання провадив з двома групами. В денній навчалися учні одного з харківських професійно-технічних училищ (середня фахова школа), віком 16—17 років. Вечірня група була вже змішаною, і навчалися в ній англійської мови лікар, інженери, вчителі та просто молоді люди.

— Ти, здається, мав навчати й курсантів Української Національної Ґвардії...

— На жаль, росіянин-полковник зробив усе можливе, аби це навчання не відбулося. Гадаю, що українські національні ґвардійці від того не виграли...

— Як зустрів тебе Харків?

— Гарно. Біля поїзду, яким я туди дібрався в не найкращих умовах, вже чекали представники місцевої „Просвіти". Познайомившись, повезли до родини Алічевих, де мені належалося замешкати.

Згодом, коли я поцікавився, чому мене примістили власне у російськомовній родині полковника української армії, просвітянин Коваленко пояснив: насамперед тому, що гарне мешкання, дуже близько до технікуму, де я переводив курс, та що в тому будинку проживають вищі військові чини та працівники Служби Безпеки України.

Опікувалися мною дуже пристойно, однак я все ж хотів би зауважити тим, котрі опікуються згаданою програмою, аби було враховано, що вчителів-українців, звідки б вони не були, в подібних випадках потрібно влаштовувати на житло до українців.

Їдучи туди, був переконаний, що їду в зокупачену, скольонізовану Росією землю, яка живе під впливами прокомуністичної владної мафії. І в цьому я не завівся. Бо той харківський край і нині ще невідомо за ким піде: за Україною, чи за Росією. Там, у східній Україні, люди ще, на жаль, не усвідомлюють, хто насправді є їх ворогами, не розуміють, наскільки глибоко запустила там коріння скомунізована ота владна мафія, щоби і далі визискувати народ. І це потрібно тим людям вперто та наполегливо роз'яснювати. А для цього вчитель звідси повинен бути не лише знавцем своєї справи, а й аґітатором і пропаґандистом. Очевидно — в межах етики...

— Я порадив би також, — продовжував Ярема, — включати до подібних програм тих, котрі пройшли гарт у Пласті, в інших громадських організаціях, аби — напротивагу комуністичній ідеології — національні традиції все більше просякали свідомість східньоукраїнського населення. Зрештою, далеко не все ще зробила тут і Галичина. Думаю, що зв'язки її зі сходом України мали би бути щільніші, для чого є найрізноманітніші та доступні форми і методи, з яких просто гріх не користати. І, передусім, тут мали б сказати своє перше слово Рух, УРП тощо. Особливо в подібному впливові на патріотичне виховання людей відчуває потребу східне місто, поскільки в сільській місцевості справи українства стоять без порівняння ліпше.

Закінчення буде.

Благородні 90

Під таким гаслом відсвяткувала найближча рідня та декілька довголітніх приятелів 90-ий день народження одного із найбільш відомих і заслужених громадян українського Торонто директора Євгена Бориса.

На великому столі, накритому на двадцять шість персон, стояли вази із запашними конваліями. Були конвалії і на менших столиках на ганку й у городі привітної господи д-ра Андрія Бошка і його дружини Оксани, доні ювілята. Конвалії нагадували далекий Перемишль, родинне місто роду Борисів, знане із своїх квітників і каштанових дерев. Зібралася, отже, родина: діти, внуки, братаники — може не увесь рід, але принаймні більша частина того славного роду підприємців, що були рівночасно остоєю українського громадського та культурного життя, ктиторами і благодійниками Української Церкви, фундаторами епохальних здобутків.

Шестеро онуків ювілята вручили дорогому дідусеві ґратуляційну картку. Груди Євгена Бориса прикрашає Золота Медаля Заслуги від Головної Управи Братства Дивізійників. Сидять (зліва): дружина ювілята Галя, дир. Є. Борис, М. Голод, М. Б. Бігус. Торонто, 29-го травня 1994 р.

На це родинне свято прибули теж запрошені давні приятелі. Колись, у 50-их чи 60-их роках, коли ще всі були молоді, багато чого зробив цей жвавий гурт т. зв. „новоприбулих". Із здобутків тих неповторних часів користає й сьогодні українська громада Торонто, коли тільки говорити про близьке подвір'я. Але цей же гурт людей зробив не одну велику справу, з яких найбільшою є „Енциклопедія Українознавства" та англомовна „Енциклопедія України". Ряди цього гурту помітно порідили, у деяких випадках це вже друга ґенерація. Бажання, щоб громадську роботу продовжували нащадки, висловив й ювілят, коли промовляв до присутніх — так як і він продовжував громадське діло своїх предків.

Може, вже дещо й призабулося, багато чого наша громада сприймає як річ самозрозумілу, та хіба можна забути ті часи, коли життя українського Торонто не обходилося без Борисів? Купівля чи будова церков, розбудова парафій, купівля Пластового Дому, оселя в Ґрефтоні, школа оо. Василіян, часопис „Вільне Слово", діяльність пластової кооперативи „Плай", кредитівки, Товариства Підприємців і Бизнесменів, хору св. Миколая-філятелістика і видання небуденних значків з писанками, численні інші менші чи більші акції, з'їзди, підтримка загальноукраїнських видань та журналів, українських шкіл, українських громадських установ. Коли додати до того всього ще й діяльність на виховному полі в Пласті та в Музичному Інституті ім. Лисенка, то треба подивляти послідовність і працю як самого директора Євгена Бориса, його дружини Галі (з роду Ґелів), його шурина інж. Степана Ґели, як рівнож його дітей Юрка і Оксани та їхніх нащадків — Борисів і Бошків. Не треба забувати про його братаниць — Дору Сторожук з Клівленду і Ліду Кришталович з Торонто та їхні родини...

Не дивно, що у запашному садку Оксани і Андрія витала радість, коли ювілятові Євгенові вручено картку із написом „Благородних 90" та відспівано Многоліття. Ще й світлини зроблено, спершу лише рід, відтак з усіма приятелями. При цій нагоді був відчитаний веселий вірш на зразок „Енеїди". Але короною усього ювілею стали дві речі. Поперше, директор Євген Борис одержав від Головної Управи Братства Дивізійників золоту медалю й грамоту за громадські заслуги, за стійкість і патріотизм, за будову тривалих осягів. Цю медалю та грамоту вручив ювілятові поручн. Мирослав Богдан Бігус, приятель і довголітній співпрацівник у всіх починах і діях.

Подруге, внуки ювілята (п'ять внуків і одна внучка) придбали своєму улюбленому дідусеві спеціяльну ґратуляційну картку, де на тлі поштової марки красувалася світлина Євгена Бориса — філятеліста з крови й кості! Цю святочну картку підписали всі присутні — двадцять членів роду і шість приятелів.

Ще декілька згадок про минулі у праці для українського діла роки, про різні радісно проведені хвилини, про давно забуті веселі пісні й поїздки, про все, чим багате було життя ювілята і чим надалі виповнена його благородна й енерґійна настанова до життя. За його стараннями й коштами вже виходить у Львові перша частина „Енциклопедії Українознавства" накладом 50 тисяч примірників!

Нас шестеро, (а справді тільки троє з оригінального гурту), вдячні родові Борисів і Ґелів, що запросили нас на цей ювілей праці, послідовного труду як у приватних підприємствах, де знайшли прожиток десятки гаряних діпістів, так і в громадських акціях, та доброї заслуженої радости.

Марія Анна Голод

НАЦІОНАЛЬНІ ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРИ — УКРАЇНІ

Здаємо собі справу з того, що з новообраним Президентом України Леонідом Кучмою Україна має вийти на новий рівень у розвитку своєї самостійности і дальших процесів державотворення. Розуміємо, що в умовах дії новообраного парляменту України питання стратеґії й тактики культури України, як їх ставить міністер культури Іван Дзюба, мусять стати пріоритетними.

Наш суверенітет, дальший розвиток, проґрес демократії, економіки, політики, релігійного життя є важливими чинниками, що забезпечать авторитет, міжнародний престиж законодавчої й виконавчої влади України. Поступ нашої держави, її рівноправне місце в світі, її роля в творенні сучасного політичного й культурного життя є ґарантом спокою, мирного життя для багатьох народів. Іншої мети, окрім мирної праці, ніколи не було в українського народу. В його самоствердженні поняття культури, ширення її обширів від простолюдини до князя і навпаки завжди були чоловими. Ось чому вважаємо, що ці поняття й нині залишаються головними, не відійдуть на другий плян.

У системі нашої культури на одне з головних місць виходить проблема турботи про долю наших національних цінностей, про культурні багатства, які Україна набула протягом тисячоліть, починаючи з трипільських часів, дала багатьом поколінням можливість і право створювати нові культурні скарби. Сьогодні в час розбудови своєї суверенности Україна ставить питання перед усім світом про ідею культурної пам'яток, про повернення скарбів культури, які незаконно опинилися на чужій території в силу багатьох різних історичних причин і насамперед через те, що багата українська земля, її корисні копалини, її культура були, є і, очевидно, будуть предметом зазіхання чужинців. Отже, український народ на шляху до своєї незалежности зазнав багато культурних втрат.

О. Федорук (зліва) з дружиною і М. Коцем в редакції „Свободи".

Тепер настав час збирання національних пам'яток культури докупи. Цими питаннями займається Національна комісія з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України, яка рішенням Уряду розпочала свою працю з січня 1993 року. Комісія найперше дбає про примноження наших культурних скарбів, хоче, щоб пам'ятки культури — архіви, бібліотеки, музеї — стали школою виховання народу, молодих патріотів, які будуть далі розбудовувати свою Україну. Насамперед ми повинні визначити велетенські розміри пограбувань, втрат, які українська культура зазнавала продовж століть. І на підставі точних знань, банку даних, великої праці експертів визначити обсяги, кількість культурних пам'яток, які необхідно повернути Україні.

На міждержавному рівні, шляхом двосторонніх переговорів Національна комісія України розпочала переговори з Росією, Німеччиною, Польщею та іншими державами . Під еґідою Юнеско у вересні ц. р. в Україні проведено міжнародну конференцію, присвячену втратам та вивезенню пам'яток культури під час Другої світової війни та в повоєнні роки, а також поверненню на місце їх територіяльного походження.

Сьогодні вже в Україну повернено архіви, книжки, документи, твори Довженка, Некрасова, Мазуренко, Багряного, Авраменка, Ольжича. Маємо багато ентузіястів, які допомагають Україні повертати культурні скарби (Микола Мушинка в Словаччині, Маріян Коць в Америці, Тамара Тарнавська в Німеччині та інші).

Національна комісія включає у проблему повернення поняття відродження призабутих імен, оновлення фактів та явищ, що були вилучені з обігу національної культури. Саме тому були проведені міжнародні конференції про В. Авраменка, Григорія Крука, фестиваль „Стравинський і Україна".

Закликаємо всіх українців до співпраці з Національною комісією. Звертаємось до наших земляків, розкиданих по цілому світу, до нашої діяспори в Америці з уклінним проханням примножувати, дбати про наші культурні скарби. Жоден документ, мистецький твір, жодна книжка, листи достойників України не повинні згинути марно, пропасти безслідно. Вони заслуговують, щоб їх вивчали вчені, вони є нашою культурною пам'яттю, вони дають нам нові знання про минуле та будуче України, про її день нинішній.

Будьмо разом з Україною! Культурні пам'ятки, національні історичні реліквії повинні повертатися на рідну землю. І до них поставляться в Україні шанобливо, з великою увагою, дадуть їм нове життя. Десятки нових музеїв, архівів, бібліотек з'явилися в часи скрути в багатьох містах України.

Звертаємося до всіх свідомих українців з проханням працювати спільно на ниві збирання культурних пам'яток, повернення їх на материнську землю. Будьмо в цьому святому праґненні й гарячому бажанні одностайні. Національні пам'ятки дістануться, як заповіт, нашим дітям і внукам. Їм випаде щаслива ноша звершувати далі мирне післанництво України в світі — працею народу домагатися дальшого проґресу, розвитку цивілізації й культури.

Національна комісія чекає ваших пропозицій, нам потрібні ваші ініціятиви, побажання, думки, поради. В порядку інформації просимо звертатися в Україну на нашу адресу: м. Київ—252021, вул. Липська 16, Національна комісія; в Америці членові Національної комісії Маріянові Коць на адресу: M. Kots, P. O. B. 33, Lexington, N. Y., 12452, USA, тел. 518 989 6228, факс 518 989 6049.

Олександер Федорук,
голова Національної комісії з питань поверчення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

знаного ансамблю „Смерічка" з України Павло Дворський. У супроводі Тріо Олеся Кузишина артист виконав свої композиції на слова сучасних українських поетів. Провадив програмою Іриней Коваль.

Для відзначення 20-літнього ювілею Українського фестивалю в Ґарден Стейт Артс Центрі було замовлено спеціяльну пісню. Автором слів цієї композиції, яка дістала назву „Весняний вітре", став Олесь Кузишин, музику написав Олекса Керекеша. Символічно, що сольо виконували Оксана Кордуба та Ліда Гаврилюк, які вже багато років причиняються до успіху Українського фестивалю, входячи до головної групи його організаторів. На жаль, за браком часу, управа обслуговування сцени вирішила перервати цю заключну точку програми, залишаючи пісню недоспіваною, а нас, слухачів, розгублено-розчарованими. Тож надіємося, що на наступному фестивалі пісня „Весняний вітре" зазвучить для нас повністю і у цілій своїй красі.

Відзначення 20-ліття фестивалю закінчилося спільною святковою вечерею в готелі „Рамада" в Іст Гановер, Н.Дж. та забавою, на якій грали аж три оркестри — „Фата Морґана", „Темпо" і Тріо Олеся Кузишина.

Конферансьє програми І. Коваль

Павло Дворський — спеціяльний гість програми

Творці та виконавці ювілейної пісні фестивалю (зліва): О. Кордуба, О. Кузишин, Л. Гаврилюк та О. Керекеша.

Р. Попадюк...

(Закінчення зі стор. 2)

Поява російського націоналіста Владіміра Жириновського і реакція Росії щодо промосковської активности у Криму, відіграватиме важливу ролю в Києві.

Україна надіялася на допомогу зі Заходу, а головно від ЗСА, якої досі не отримала.

Р. Попадюк уважає, що майбутність України лежить в її руках. Одначе ЗСА можуть помогти формувати події, допомагаючи сильній і важливій Україні, яка може впливати на реформи в Росії і збільшити охорону в реґіоні. Це слова колишнього амбасадора ЗСА в Україні для інформації англомовного читача.

Між двома вогнями

Хто вирішує наперед долю людини і де — на небесах чи на землі пишеться вона? Таке питання справді зацікавило невеличкий гурт близьких приятельок Надії Абраменко, які зібрались в її гостинній господі з нагоди її 80-річчя й прослухали життєву епопею звичайної української жінки на страшних дорогах її життя, життя повного мук і страждань, з незвичайною напівфінальною пригодою.

Народилась Н. Абраменко в бідній селянській родині Григорія й Катерини 10-го травня 1914 року в селі Рожище на Волині четвертою й останньою дочкою. Нещастя, здається, тільки й чекало на прихід її на світ, як упало на її голову: коли їй було лише сім місяців, померла її мати, а незабаром вона з батьком і сестрами помандрувала на заслання в далекий Архангельск. Це сталось в наслідок вибуху Першої світової війни, коли царський уряд Російської імперії очищав своє фронтове запілля від можливих несподіванок з боку місцевого населення. На рідну землю, спалену й знищену війною, повернулась п'ятилітня Надійка в 1919 році, коли її рідне село вже належало відновленій Польщі. Григорієві Матвійчукові, батькові Надії, після повороту в рідні сторони довелось починати життя, як то кажуть, з нічого — навіть власна хата пішла з димом під час його відсутности. Добрі люди помогли викопати землянку, де й поселився він з його дрібненькими дочками. І потяглись сумні дні й роки нестатків і тяжкої праці підростаючої дівчини під не дуже прихильним польським режимом — не було як і де вчитись, не було й самого життя на рідній землі. Скоро й грянула Друга світова війна, в наслідок якої молода Надія попала в другу неволю, в неволю німецьку, де пережила чи не найгірші часи свого страдницького життя.

Н. Абраменко

Після закінчення Другої світової війни Надія залишилась на Заході, пам'ятаючи „добродійства" як білої, так і червоної Москви, темну й сиру землянку й безпросвітне життя на рідній землі під різними окупаційними режимами. В 1947 році вона вийшла заміж за Івана Абраменка, такого ж бідалаху, як і сама, і в 1951 році прибула з чоловіком до ЗСА, де її знову чекав виснажуючий труд, хвороба чоловіка й невтішне вдівство.

В 1956 році Надія з чоловіком поселилась в Рочестері, Н. Й., де ще раз розпочала розбудовувати своє розбите життя. Родина Надії й Івана Абраменків вписалась до церкви св. Покрови УАПЦ й стали її прикладними парафіянами, беручи активну участь в будові нового величавого храму. Чоловік Надії Іван довго й тяжко хворів і 27-го жовтня 1991 року помер. Тяжке горе вдовиці і, коли б не добрі люди, тяжко прийшлося б їй одинокій на старість. Але стара дружба не в'яне, парафіяни церкви св. Покрови, друзі і добрі люди прийшли з допомогою вдові, а коли настав день її 80-ліття, невеличке товариство близьких до неї жінок влаштувало їй тепле відзначення. Участь в цім святі взяли Людмила Прокопченко, Тамара Білик, Текля й Ганя Бодички, Катерина Мита та кілька сусідок-американок. За розкішним тортом і шампанським іменинниця об'явила присутнім приятелькам найбільшу несподіванку того дня — Надія похвалилась вітальною телеграмою з нагоди її 80-ліття від самого президента Билла Клінтона та його дружини Гілларі. Н. Абраменко з хвилюванням прочитала ту телеграму й висловила свою надзвичайну вдячність першій родині ЗСА за таке високе відзначення її скромної особи.

Приєднаймося і ми до щастя Надії Абраменко — жодні вогні не зломили звичайну українську жінку, яка твердою ходою по життєвій стежці пронесла в своїй душі вогник любови й відданости своєму народові і викликала признання й подив до себе країни, яку обрала своєю батьківщиною.

Павло Прокопенко

„Вікно в майбутнє"

(Перспективи української громади в Чикаго і діяспорі)

Саме на цю тему недавно відбулася в Чикаго дискусія-панель, організована редакцією Енциклопедії Української Діяспори, осередком НТШ, Філією УКУ та Українським Національним Музеєм. Питання, винесене на обговорення, має не тільки теоретичне, але й велике практичне значення. І тому ця імпреза викликала чимале зацікавлення в українській громаді міста, яка, як відомо, є однією з найбільших у З'єднаних Стейтах.

Велику залю українського осередку, де відбувався панель, заповнили керівники та активісти громадських товариств міста та його околиць, представники молодечих та спортових організацій. Тут же можна було придбати останнє число журналу „Українська Діяспора", що видається у Києві.

Перше слово виголосив відомий канадський вчений, професор Торонтонського університету Володимир Ісаїв. Впродовж багатьох років він вивчає історію поселення українців в Америці та Канаді, одночасно є директором спеціяльної програми, запровадженої в університеті, яка спрямована на вивчення етнічних груп, що мешкають у цих двох країнах.

У своїй глибоко аргументованій доповіді, яку вислухали присутні з великою увагою, проф. Ісаїв, широко використавши статистичні дані, охарактеризував демографічне та суспільно-економічне становище українських поселень Америки та Канади. Спираючись на підсумки останнього перепису населення, він зазначив, що українська громада З'єднаних Стейтів старіє, її середній вік 40 років, в той час, як середній вік всього населення країни становить 33 роки. Показники плідности населення діяспори значно нижчі від загальноамериканських та канадських.

Промовець із задоволенням константував високий освітній рівень української громади: 23 відс. українців, які проживають в Америці, мають вчений ступінь бакалявра, або таких, які прирівнюються до нього, а 12 відс. здобули докторати. У цій ділянці діяспора перевищила загальноамериканські показники.

А тепер, — сказав далі професор, — варто зупинитися на місці українців в економіці країни, в органах її управління. Отже, 37 відс. працездатних людей українського походження трудяться на професійних становищах, а відповідний загальноамериканський показник складає лише 26.4 відс. серед італійців — 29.6, росіян (в їх число входять також жиди) — 51.5 відс. Отже, українці належать до середнього прошарку населення, їх батькам дуже багато довелося попрацювати, щоб дати дітям відповідну освіту.

Далі доповідач торкнувся мовної проблеми. І знову доводилося вдаватися до цифр. Дослідження, проведені в Торонтонському університеті, свідчать про те, що 60 відс. еміґрантів другого покоління розмовляють рідною мовою, в той час, як молодше покоління, тобто ті, яких ми відносимо до третього покоління, у незначній кількості читають, чи пишуть і розмовляють українською мовою.

Однак, як цілком слушно відзначають дослідники діяспори, після проголошення незалежности України зросло зацікавлення молодого покоління до землі їх батьків та дідів, до звичаїв і традицій українського народу.

На закінчення своєї доповіді проф. Ісаїв поділився думками з приводу нової хвилі еміґрації. Він зазначив, що в останні роки до Америки з України та Польщі приїхало понад 30,000 осіб. З їх прибуттям виникла потреба у вирішенні організаційних, етнічних та інших життєво важливих проблем. Чимало з новоприбулих привезли свої погляди, які не завжди співпадають з існуючими в Америці чи Канаді інституціями. Вони, зокрема у Канаді, створюють свої організації і товариства, які відповідають їх потребам. В цьому їм належить надавати надавати практичну допомогу. На особливу увагу заслуговують ті еміґранти, які вирішили зайнятися малими підприємствами. І тут широке поле до діяльности для наших кредитових кооператив та інших фінансових установ.

Забігаючи наперед, хотів би зазначити, що коли почалася дискусія, то почесний президент Української Федеральної Кредитової Спілки „Самопоміч" Омелян Плешкевич розповів, як саме їх установа сприяє новоприбулим у відкритті малих підприємств. Він, між іншим, сказав, що завдяки „Самопомочі" 20 еміґрантів стали мільйонерами у 1950—60-их роках.

Гостя з Канади змінив на трибуні проф. Василь Маркусь, головний редактор енциклопедії української діяспори, співорганізатор дискусії. Присутні тепло поздоровили видатного вченого, ім'я якого знане далеко за межами Америки, з обранням його дійсним членом Академії Наук України. Слід відзначити, що кілька днів тому ця подія була широко відзначена українською громадою міста. Вважаю, що до сердечних привітань на адресу проф. В. Маркуся, приєднаються і читачі „Свободи", які знають його не тільки як визначного науковця, але й дописувача, статті якого завжди присвячені актуальним питанням життя діяспори та цілої України.

*У своїй доповіді профе*сор, а тепер академік В. Маркусь найперше відзначив, що українська громада Чикаго — це своєрідна мініспільнота українського суспільства Америки, яка бере свій початок з кінця минулого століття. Саме тоді в місто прибули перші кілька тисяч українців, переважно селян, які були викорінені з рідної землі і згодом стали промисловими робітниками.

У наступні десятиліття українська еміґрація неухильно зростала, одночасно йшло створення громадських союзів і комітетів , почали виходити газети та журнали, віруючі отримали можливість молитися у своїх церквах. Одним словом, розпочате суспільне життя входило в нормальне русло, хоча і не без труднощів, які неминучі у цьому випадку.

Промовець відзначив, що в історії української громади міста чітко відрізняються два вершки. Перший припадає на 20—30-ті роки, які докладно дослідив у своїх наукових працях наш земляк д-р Мирон Куропась, другий — відноситься до 50—60-их років. Разом їх об'єднує тенденція до етноцентризму, що в кінцевому підсумку приводить до ізоляції, сповільнення інтеграційних процесів в американське суспільство. Одним із вислідів цього було те, що наша еміґрація пережила процес політизації, який торкнувся в першу чергу заробітчан.

Далі академік Маркусь підкреслив, що необхідно знати минуле української еміґрації, її громадських організацій, які мали і нині ще мають певне значення у суспільному житті. Слід нагадати, що людина, яка не пам'ятає минулого, позбавляє себе майбутнього.

З цією проблемою тісно пов'язана ще одна, не менш важлива: йдеться про дотримання традицій, які передаються з покоління в покоління. Варто відзначити, що найбільш вірними послідовниками існуючих традицій є церква та братські союзи. В той же час окремі організації вихваляються своїми нововведеннями, які були відомі ще багато років тому. Доповідач навів такий приклад. У 1926 році в Чикаго був створений Комітет оборони церковних обрядів та традицій, про який з часом забули. Минуло біля сорока років і аналогічний комітет знову з'явився на світ, творці якого рекламують його, як нібищось нове. Це неґативна риса нашого еміґрантського буття, яка свідчить про відсутність зв'язку між поколіннями.

На думку В. Маркуся, недостатньо уваги приділяється новим еміґрантам і тому вони активно не включаються у громадське життя. Одночасно є й інші приклади, які варто наслідувати. Ось, скажімо, новоприбулі з України та Польщі активно включилися в громадське життя Канади, почали видавати свою газету „Україна і Світ". Наступником „Лиса Микити" став гумористичний журнал „Всесміх", який теж видається представниками найновішої еміґрації.

— Важкі часи переживають освітньо-культурні установи, вони притупляються , корчаться, — сказав доповідач. — Має поширення така уява, що після нас все відпаде, тобто те, що було створено зусиллями багатьох поколінь, пропаде. То ж, запитайте ви: що ж, немає виходу із становища, яке склалося? Цього я не стверджую, навпаки, вважаю, що є всі можливості успадкувати традиції, стати їх продовжувачами, примножити добрі справи".

На закінчення доповідач торкнувся проблеми, яка тепер набирає першорядного значення. Йдеться про вплив України на діяспору, а також про зворотний процес. Останнім часом можна почути такі заяви: „Україна стала незалежною державою, збулася наша мрія, тепер можна пакувати валізи, тобто збиратися на відпочинок, адже більше нічого робити". — З такими настроями, сказав В. Маркусь, звичайно, не можна погодитися, адже перед нами непочатий край взаємних справ.

Питання, яких торкнулися доповідачі, викликали живу дискусію. Першим до слова був запрошений професор місцевого університету і відомий поет Богдан Рубчак. Він роздумував над тим, як в майбутньому складатимуться відносини між Україною і діяспорою, а також про шляхи дальшого розвитку молодої незалежної держави.

— Перед Україною відкриваються два очевидних шляхи, — сказав проф. Рубчак. — Вона може стати знову комуністичною, а отже повернеться до Росії, або справді вільною, багатою країною. У першому випадку, випадку трагедії для України, діяспора мусітиме повернутися до своєї оборонно-наступальної ролі, але чи вистачить на це енергії та ресурсів, які сьогодні так щедро розхлюпано, що майже вже вичерпані? У такому трагічному, але не виключеному випадку, нахлине до нас нова, і мабуть, величезна хвиля політичної еміґрації з України.

А що буде, якщо Україна вийде з кризи, стане на ноги і виросте в міцну і багату державу? — реторично запитує професор. Для діяспори це найтрагічніша ситуація. В цьому випадку ми будемо зовсім непотрібні і змушені будемо повертатися до еміґрантських структур, змусимо розбудовувати ці структури, нашої політики вже ніхто не буде потребувати.

Найбільше щастя людини полягає в тому, щоб закохатися в таку ідею, якій можна було б без вагань присвятити себе. Цю істину намагався довести у своєму виступі д-р Мирон Куропась, при тім його висновки будувалися не на теоретичному ґрунті, а на практичній діяльності в молоді роки. Ось що він сказав:

— Відомо, що в діяспорі існує кілька молодечих організацій, діють вони, як кажуть, не в одній упряжці, нерідко у різнобій. А чому б їх не об'єднати, скажімо, у Ліґу Української Молоді Північної Америки, адже в єднанні — сила... А у відповідь почув, що для СУМ, ОДУМ та Пласту та ліга не підходить. Тоді М. Куропась взявся за створення ради, в якій були б представлені всі існуючі молодечі організації. Але незабаром зрозумів, що між ними не існує жодних контактів: сумівці не говорять з одумівцями і навпаки. Були зроблені кроки назустріч один одному, однак незабаром ця спроба, як і багато інших, спрямованих на об'єднання зусиль, не вдалася.

Питання виховання молодого покоління, його майбутнє хвилюють не лише М. Куропася. І це зрозуміло, адже юність — то весняна пора людства, під час якої засіваються зерна на майбутні роки життя. Значну ролю у цій справі відіграє Пласт і про це говорив запрошений до слова станичний чикагського Пласту Роман Завадович. Він вказав, що в останні роки спостерігається тенденція до зменшення кількости членів цієї організації, а крім цього українська мова в пластунських осередках виходить із вжитку, вдома нею не розмовляють, мало учнів відвідуюьт українські школи, створені при церквах. До речі, про школярство та про недоліки в справі навчання молоді говорилося немало, шкода, що ніхто з освітян не вважав за потрібне взяти участь у цій дискусії.

— Коли людина дивиться у дзеркало, — сказав проф. Степан Самбірський, — то вона бачить лише себе. Але коли подивиться у вікно, то може оглянути навколишнє життя, довідатися про існуючі проблеми. Біда полягає в тому, що дехто боїться роздивитися, що робиться за ти вікном, керуючись принципом: моя хата скраю... Треба вийти з ґетто, про українські справи в нашій країні мало хто знє. Хочу запитати: скільки ми маємо впливових людей у демократичній чи республіканській партіях? Скільки маємо провідних журналістів в американській пресі? Ми їх, на жаль, не знаємо.

Недавно мені довелося брати участь у зустрічі з новоприбулими. Повинин сказати, що там були дуже цікаві люди, вони зараз організуються. Нам треба допомогти їм скорше врости в українське життя.

Закінчуючи свій виступ промовець сказав:

— Сьогодні я сподівався почути представників усіх громадських організацій української громади міста, а саме про те, як вони виходять з ґетто, як розчиняють свої вікна. Та цього як раз і не сталося.

В обговоренні доповіді взяв також участь інж. Олексій Коновал, докторантка університету Ганна Ґоляш, керуюча україномовних радіо та телепрограм Марія Чучула та інші.

Після короткої перерви дискусія-панель продовжилась у дещо зміненому складі. В її праці, якою керував відомий громадський діяч Юліян Куляс, взяли участь Владика Іннокентій Лотоцький, пастор Олекса Гарбузюк, керівники молодечих організацій. Цього разу мова йшла про економічні проблеми розвитку діяспори, про турботи новоприбулих, про ролю Церкви у вихованні підростаючого покоління.

Оцінюючи підсумки імпрези, слід відзначити, що вона стала помітною подією у житті української громади. Визначено основні риси, якими відзначається внутрішній світ українців діяспори: перша з них — сила ідейного преконання, ініціятива, сила волі і друга — віра в майбутнє, оптимізм.

Люди разом можуть здійснити те, чого не в силах зробити поодинці. Єднання розумів і рук, зосередження їх зусиль може стати майже всемогутнім.

Анатолій Гороховський

Отець І. Готра-Дорошенко, ЧСВВ, — кобзар

Історія, криваві січі, як правило, погубили імена кобзарів, — загубили їхні життєписи, їхні могили, за винятком тих, яких пам'ять народна зберегла.

Український народ, який має щиру душу і добре серце, ніколи не займав чужого краю, зате на нашу землю сунулися татарські орди, турецькі яничари. Серцевиною українського народного епосу XVI—XVII століть є любов до рідного краю, заклик до єдности та боротьби з поневолювачами. Саме тому в історії української народної культури і мистецтва оригінальну сторінку займає кобзарство.

Переглядаючи історію кобзарства, переконуємося, що воно є одним з цікавих оригінальних явищ музичної культури українського народу і має свої давні традиції. Кобзарі блискуче оспівували найважливіші події суспільно-політичного життя нашого народу, багатовікову жорстоку боротьбу проти зовнішніх ворогів українського народу. Безіменні народні співці віками закладали міцні підвалини кобзарських традицій. Їх високе мистецтво передавалося з покоління в покоління, сповнене краси, і дійшло до нас.

Кобзар о. Іван Готра-Дорошенко. Світлина з молодих років.

Перелистовуючи історії кобзарів, зустрічаємо унікальних народних співців. Для мене особисто від зустрічі з одним з найбільших сучасних кобзарів св. п. Василем Ємцем залишився спомин, якого я ніколи не забуду. Це був справжній кобзар, який зорганізував першу капелю в Україні, а другу — на еміґрації, у Празі. Об'їхав усі країни Европи з бандурою, яку сам зробив. До речі, він був майстром над майстрами бандур. Всі його бандури знаходяться в музеї. Він був найбільше захоплений розвитком нашої школи в Ню Йорку, а головне — нашими виданнями. Не було тижня, щоб до нас не писав. Для мене особисто наспівав цілу тасьму, яка зберігається в нашому кобзарському архіві.

Коротко перед його смертю я довідався, що в його родині був священик-чернець Української Католицької Церкви, визначний бандурист. Він був найбільш улюблений рідний брат його дружини. В той час він був більш відомий як о. Іриней, ЧСВВ. Між іншим, свого часу він був особистим секретарем Митрополита Андрея Шептицького. Довідався я також від Василя Ємця, що під час Першої світової війни він був разом з Митрополитом Андреєм вивезений у Московщину за мури монастирської в'язниці.

Коли перший раз до Галичини прийшли большевики, його заарештували і тяжко побили. Коли большевики прийшли другий раз, — його вивезли на Сибір. Маємо відомості від італійського католицького священика Армандо, який був з о. Іринеєм в одному таборі і коли вернувся, писав Василеві Ємцеві 5-го червня 1954 року, що о. Іриней працював спочатку в копальнях, а пізніше в каменоломнях. Розповідав прожахливі умови життя. Він писав, що його провиною було лише те, що був українським католицьким священиком і сином матері-України. Він писав також, що о. Іриней „був великим прикладом для всіх священиків, які там були. Своєю величезною мужністю, найполум'янішою вірою та героїчним терпінням був для нас усіх допомогою і підтримкою витримувати усі нелюдські знущання".

Отець Іриней Готра, либонь, єдиний український священик-кобзар, що довгі роки грав на нашому козацькому інструменті.

Також цікавим є те, що хтось з його прадідів по матері, що походив з гетьманського козацького роду Дорошенків, грав на кобзі і через це в селі Руда Рогатинського повіту, де жила родина Готрів, ціле село називало її родиною кобзарів.

Микола Чорний-Досінчук